

Intertwining Multiple Intelligences and The Good Work

door Howard Gardner

Vertaling en bewerking
Jan Jutten

Inleiding

In dit artikel combineert Howard Gardner de uitgangspunten van Meervoudige Intelligentie en The Good Work. Intelligenties kunnen zowel op een morele als een op een immorele wijze worden toegepast.

Vragen over Meervoudige Intelligentie.

Ongeveer veertig jaar geleden schreef ik voor het eerst over het concept Meervoudige Intelligentie. Nog steeds gaan de meeste mails die ik ontvang over dit onderwerp. Elke dag worden er nieuwe vragen gesteld door trainers, leraren, onderzoekers en beleidsmakers uit alle hoeken van de wereld. En ofschoon vrijwel alle vragen eerder gesteld zijn, probeer ik er telkens zorgvuldig op te antwoorden.

- Is het wel wetenschappelijk bewezen?
- Wat betekent intelligentie eigenlijk binnen dit concept?

Opvallend is dat de meeste kritiek komt van wetenschappers zoals psychologen en veel minder van leraren en pedagogen. Deze onderkennen vooral de grote mogelijkheden die deze benadering biedt in het werken met kinderen.

Frustratie: gebruik maken van M.I.

Tegelijkertijd ben ik gefrustreerd over het feit dat er nauwelijks vragen worden gesteld hoe je de verschillende intelligenties kunt **gebruiken** in het dagelijks leven en in het werk. De aanname die in de vragen zichtbaar wordt, is meestal dat het weliswaar wenselijk is te ontdekken welke intelligenties iemand heeft of welke kunnen worden ontwikkeld, maar dat het gebruik maken ervan a.h.w. vanzelf gaat. Helaas is dit niet het geval.

Intelligenties zijn moreel neutraal

De afgelopen decennia heb ik er voortdurend op gewezen **dat de intelligenties moreel en ethisch neutraal zijn**. Dezelfde intelligentie kan namelijk zowel goed- als kwaadaardig worden ingezet.

Ik zal dit illustreren aan de hand van enkele voorbeelden.

Zowel Nelson Mandela als Slobodan Milosevic beschikten in ruime mate over **interpersoonlijke intelligentie**. Mandela gebruikte deze intelligentie om zowel zijn medeburgers in Zuid-Afrika als mensen over de hele wereld te inspireren. Milosevic gebruikte zijn interpersoonlijke intelligentie voor het bevorderen van etnische haat en uiteindelijk voor het streven naar genocide.

Zowel Johann Wolfgang von Goethe als Joseph Goebbels beschikten over veel **linguïstische intelligentie**. Goethe gebruikte die voor het schrijven van prachtig proza

en poëzie. Goebbels gebruikte deze intelligentie om de meest amorele vormen van propaganda te creëren.

Dit onderscheid kan ook voor alle andere vormen van intelligentie gemaakt worden, ofschoon het lastig is een kwaadaardige vorm van intrapersoonlijke intelligentie te schetsen. Misschien masochisme?

Johann Wolfgang von Goethe **Willkomm und Abschied**

Es schlug mein Herz, geschwind zu Pferde!

Es war gethan fast eh' gedacht;
Der Abend wiegte schon die Erde,
Und an den Bergen hing die Nacht:
Schon stand im Nebelkleid die Eiche,
Ein aufgethürmter Riese, da,
Wo Finsterniß aus dem Gesträuche
Mit hundert schwarzen Augen sah.

Gedragsregel: waarvoor wil je de intelligentie(s) gebruiken?

Ik stel daarom enkele nieuwe gedragsregels voor. Als iemand me vragen stelt over Meervoudige Intelligentie, zal ik allereerst antwoorden: “Op welke manier wil je intelligenties waarin je geïnteresseerd bent gaan gebruiken? Hoe wil je ze gaan inzetten?”

Op deze manier hoop ik mensen te stimuleren na te denken over **de waarden** die ze graag willen bevorderen of juist terug willen dringen. En misschien, als men eenmaal beseft wat men wenst te realiseren met de diverse intelligenties of met één specifieke intelligentie, kunnen we vervolgens verder spreken over de vraag op welke manier we

dat het beste kunnen bereiken. En als het doel zinloos of zelfs destructief is, zal eerst het gesprek gevoerd moeten worden over het onderscheid tussen doelen en middelen.

Het belang van waarden

Als we komen te spreken over wat goed is en wat niet, betreden we het terrein van de waarden. Een terrein, waar veel wetenschappers (en ook vele niet-wetenschappers) heel omzichtig mee omgaan. Het lijkt prima om het terrein van de waarden weinig aandacht te geven als we praten over atomen en genen, maar deze neutraliteit kan ook te ver doorslaan. Immers, atomen kunnen worden gesplitst om energie op te wekken en ook energie kan zowel gebruikt worden voor goedaardige als kwaadaardige doeleinden. En we kunnen genen manipuleren voor positieve of voor twijfelachtige doeleinden.

The Good Project

Daarmee komen we op het domein waar mijn collega's en ik al net zo lang mee bezig zijn als met Meervoudige Intelligentie:

- wat betekent het om **goed te zijn**?
- wat betekent het om **goed te doen**?

In The Good Project gaat het om deze vragen.

Welke componenten spelen een rol als het gaat om “being good” en “doing good”?

Om deze vragen te beantwoorden, maken we gebruik van de drie E's van goed werk:

- **Excellence**: goed werk is *technically excellent*;
- **Engagement**: goed werk is *personally engaging*;
- **Ethics**: goed werk wordt *uitgevoerd in an ethical manner*.

Het ENA van kwaliteit.

“Good Work” is volgens Howard Gardner altijd een combinatie van drie componenten:

- Vakmanschap
- Bezieling
- Moreel Besef

Deze drie aspecten zijn toepasbaar op alle vormen van werk.

Excellence **Ethics** **Engagement**

De drie E's zijn tevens toepasbaar op goed burgerschap:

- een goede burger is excellent: kent de regels en de wetten;
- een goede burger is engaged: is betrokken bij wat er gebeurt in de samenleving;
- een goede burger is ethical: voelt zich mede-verantwoordelijk; vindt niet alleen zijn rechten van belang, maar ook zijn plichten.

In welke omgevingen is goedheid zichtbaar?

Gedurende duizenden jaren hebben mensen zich vooral bezig gehouden met de vraag hoe ze om moesten gaan met anderen in hun directe omgeving. We gebruiken hiervoor de term *neighborly morality*.

De belangrijkste uitgangspunten van *neighborly morality* vinden we bijvoorbeeld in de Tien Geboden, in De Gulden Regel en in andere fundamentele gezegden, kunstvormen, spreekwoorden, verhalen.

De **gulden regel** is een universele leefregel die uitblinkt in eenvoud en diepgang en vele gezichten kent. De ons meest bekende versie is: "*Behandel anderen zoals je door hen behandeld wilt worden*" of "*Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet.*"

Deze duizenden jaren oude regel komt vrijwel in elke cultuur voor. Het is een uitgangspunt voor vele godsdiensten, humanistische stromingen en levensfilosofieën. Enkele citaten over de gulden regel.

- "Wat wij niet willen dat anderen ons aandoen, moeten wij ook anderen niet aandoen." (Confucius)
- "Niemand van jullie is een gelovige tenzij hij zijn naaste toewenst wat hij zichzelf toewenst." (Mohammed)
- "Behandel de mensen in alles zoals je wilt dat ze jullie behandelen." (Jezus)
- "Kwets anderen niet met wat jou kwetst." (Boeddha)

In de loop der tijd werden gemeenschappen complexer. De relaties tussen mensen namen toe, ook over grote afstanden werden we steeds meer met elkaar verbonden. Door de globalisering zijn er nieuwe rollen ontstaan waardoor de vragen uit "The Good Work Project" nieuwe impulsen dienden te krijgen:

- de rol van worker/professional;
- de rol van de burger.

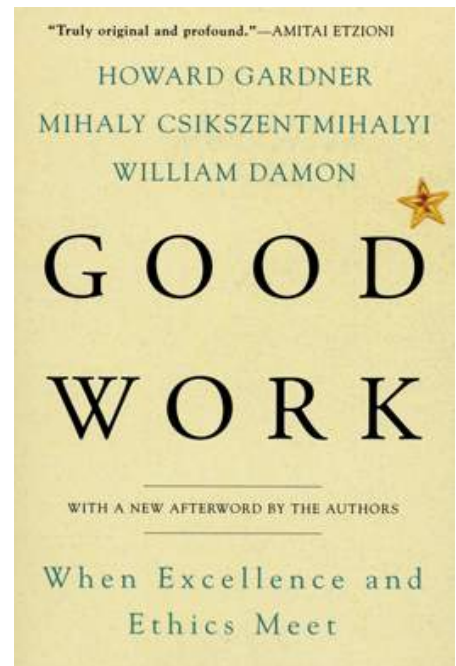
Voor beide rollen is het van belang zowel de rechten als de plichten te omschrijven. Welke zijn *the ethics of roles*?

Nieuwe rollen, nieuwe vragen

Zelfs *neighborly morality* bleek in de praktijk al erg lastig te realiseren. De ontwikkeling in de richting van de nieuwe rollen betekent dan ook een grote uitdaging. Er zijn geen gemakkelijke antwoorden op de vraag wat ethisch is in de rol als werker of burger. Er zijn geen eenduidige antwoorden.

Om op dit gebied vorderingen te maken vinden we het in The Good Work Project nuttig om te werken met vier D's:

- **dilemma**: herkend en beschreven door iemand die terzake deskundig is;
- **discussion**: over het dilemma; hoe moeten we met dit dilemma omgaan?
- **decision**: en de actie (of juist niet) die hieruit voortvloeit;
- **debriefing**: terugblik op het proces en de vraag stellen of dit dilemma in de toekomst mogelijk nog beter kan worden aangepakt.

Tenslotte

Beslissen wat goed is en wat niet en vervolgens het goede nastreven was nooit gemakkelijk. En in onze tijd van internet, sociale media, sociale netwerken, kunstmatige intelligentie en deep learning is het lastiger dan het ooit is geweest. Er is meer nepnieuws dan in het verleden, het wordt veel sneller verspreid en meestal gemakkelijker geaccepteerd dan de opbrengsten van grondig onderzoek.

Maar als we besluiten het goede niet te negeren hebben we geen andere keuze dan onze beste bronnen en middelen in te zetten, te omschrijven en te verdedigen wat wij “het goede” vinden en het vervolgens daadwerkelijk na te streven.

En misschien, en dat is mijn grootste hoop, kunnen we de diverse intelligenties inzetten om enerzijds aan te geven wat “het goede” is en anderzijds om het ook waar te maken.

Howard Gardner, januari 2020

